תורה אור

וחובות ה) שקבוע להן זמן מאי טעמא דר"מ? דאמר קרא °לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום אמר להן משה לישראל כי עייליתו לארץ ישרות תקריבו, חובות לא תקריבו, מנחות ונזירות ישרות נינהו ורבנן ב] אין מנחה בבמה, נזירות חובות נינהו אמר שמואל מחלוקת בחטאת ואשם אבל בעולות ושלמים דברי הכל ישרות נינהו וקרבי, מותיב רבה חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה ואילו הזרוע בשלה שיירה אי אמרת בשלמא בעולה ושלמים פליגי הא מני רבנן היא אלא אי אמרת בחטאת ואשם פליגי הא מני! אלא אי איתמר הכי איתמר אמר שמואל מחלוקת בעולה ושלמים אבל בחטאת ואשם דברי הכל חובות נינהו ולא קרבי. אמר מר וחכמים אומרים כל שהצבור מקריבין באהל ובו' מאי טעמייהו דרבנן? אמר קרא °איש הישר בעיניו יעשה: איש ישרות הוא דליקרוב חובות לא ליקרוב וצבור אפי' חובות ג] ליקרוב

ורבי

דברים יב

שופטים יז

לא תעשון וגו'. לאחר ביאה הארץ משתעי וקאמר לא תעשון כשתבאו בגלגל: ככל אשר אנחנו עושים פה היום. שאנו בין צבור בין יחיד מקריבין חטאות ואשמות ובכור ומעשר שהן חובות שאין קבוע להם זמן וכ"ש חובות הקבוע להם זמן, אבל מה אנו עושים שם "איש כל הישר בעיניו" היחיד לא יקריב שם אלא נדרים ונדבות שישרו בעיניו לנדור ולנדוב עד מתי "כי לא באתם וגו'" עד שתבאו לשילה: ישרות תקריבו. נדרים ונדבות: חובות לא תקריבו. היחידים דאיש כתיב ולא פליג קרא בין גדולה בין קטנה דליחיד לא קרב אלא נידר ונידב הלכך שאין נידר ונידב אין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי צבור קריבין ד] כדתנן במתני' (דף קיב:) קרבנות צבור קריבין במשכן, קרבנות יחיד קריבין בבמה: מנחות ונזירות ישרות נינהו. דאע"ג דבמלאת נזרו הויין קרבנותיו ה] חובה עליו מיהו ע"י נדר באו עליו: אין מנחה בבמה. כדאמרי' לקמן זבחים ולא מנחות [דכתיב] למען אשר יביאו בני ישראל וגו' על פני השדה היינו ו] במות שעת היתר שלהם והביאום לה' אותם שהוקדשו בשעת היתר ולא הספיק להביאם עד שנאסרו כדאמרן בהשוחט לעיל (דף קו:) דפסוק זה בקדשי קדשים שהוקדשו בשעת היתר והקריבום בשעת איסור קאי וזבחו זבחי שלמים ומפרש בת"כ אין לי שקרבו בבמה אלא שלמים דהא אוקימנא בקדשי במה מניין אף עולה ת"ל זבחים יכול אף חטאת ואשם ת"ל אותם ומה ראית אחרי שריבה ומיעט אמרת מה שלמים הבאים בנדר ונדבה אף כל הבא בנדר ונדבה ולר"מ איתרבו נמי מנחות ונזירות ורבנן דייקי זבחים ולא מנחות אלא דבר הזבוח: נזירות חובה היא. דהוא לא התנדב ז]*[אלו] הקרבנות אלא אסר עצמו ביין ובתגלחת, ומאליו נתחייב בקרבנות: מחלוקת. דר"מ ורבנן בנזירות בחטאת ואשם שבה אבל עולות ושלמים דנזיר דברי הכל קרבי: חזה ושוק. המורם משלמים ותודה:(א) וארבע חלות המורמות לכהן מארבע מיני חלות שבתודה כדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגו' (ויקרא ז): ואין נוהגין בבמה קטנה. גרסינן בסוף פירקין (דף קיט:) דכתיב בהו "להניף תנופה לה'" ולא בבמה, ואילו מורם מאיל נזיר דהיינו זרוע בשלה שיירה ולא תנייה שמע מינה לא קרבי שלמי נזיר בבמה דאי הוו קרבי הוה תני דלא נהיג ביה כמי תרומה דידיה (ב): אלא אי אמרת בחטאת ואשם הוא דפליג. אבל שלמי נזיר דברי הכל קרבי הא מני: איש הוא דחובות לא תקריבו. ואפי' בגדולה אבל צבור מקריבים חובות:

ורבי

וחובות הקבוע להם זמן אבל פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים לא קרבו להם בגלגל עכ"ל ובחנם הזכיר פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים שהן חטאות שאין קבוע להם זמן דאפי' חטאות הקבוע להם זמן כגון שעירי הרגלים לא קרבו לר"ש כדמסיק לקמן מתני' בעולה. (הג"ה וא"כ ביוה"כ לא קרבו לצבור באהל מועד* בנוב וגבעון לא פרים ולא שעירים כי אם *תמידים והא דאמרי' בתוספתא ר' יהודה אומר אבשלום נזיר היה שנאמר ויאמר אבשלום אלכה נא ואשלם נדרי אשר נדרתי בחברון כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור והאי קרא בהיותם בגבעון כתיב ומפרש פ"ב דתמורה (דף יד:) שהקריבם בחברון בבמת יחיד דאי הלך בחברון להביא כבשים טובים ולהקריבם בבמה גדולה א"כ מחברון מיבעי ליה והשתא לר' יהודה אי נזירות נידר ונידב הוא אתי שפיר שהקריבן בבמת יחיד בחברון ואי נזירות חובה הוי א"כ הקריבן בגבעון באהל מועד שהיה שם *דלר' יהודה יחיד נמי מצי מקריב חובות בבמה גדולה אף בשעת היתר הבמות ולא דייק בין מחברון ובחברון אבל רבנן דאמרי נזירות חובה הוא ולא קרב יחיד חובות אף בבמת צבור בנוב וגבעון א"כ אבשלום לא נזיר היה והא קרא דאלכה ואשובה ואשלם נדרי מיירי בנדרים ונדבות. הג"ה): *רבי שמעון אומר אף צבור לא הקריבו כו'. לכאורה ר"ש אדרבנן דלעיל מיניה קאי ואינהו סברי כרבנן קמאי דמנחות ונזירות לא קרבו בבמה דליכא בינייהו אלא נסכים כדמפרש לקמיה ש"מ דלר"ש נמי לא קרבו דהא אפי' בצבור ממעט יותר משאר תנאים ותימה דבפ"ק דמגילה (דף ט:) [במתני' דקתני] אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל הנידר ונידב קרב כו' ומפרש בגמ' כעין פסחים דהיינו חובות הקבוע להם זמן אבל שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב ומוקי לה כר"ש אלמא ר"ש תני האי כללא א"כ מנחות ונזירות קרבי לר"ש וכדאמרינן הכא לר"מ דתני האי כללא ואי הוה גרסי' במגילה זה הכלל נידר ונידב בלא כל הוה ניחא ליה דכל דר"מ אתי לרבויי מנחות ונזירות ועוד יש לומר דהא דפשיטא ליה לר"מ דמנחות ונזירות ישרות משום דהניא בת"כ בפרשת אחרי מות מה שלמים מיוחדין שהן נידר ונידב קריבין בבמה אף כל נידר ונידב קרב בבמה אף המנחות והנזירות דברי ר"מ וקלת תימה אי אההיא סמיך דלא מייתי לה ועוד לר"ש דמגילה מי נפקא מנחה מכלל נידר ונידב ונראה ליישב מתניתין דהכי קאמר דאין חילוק בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים כל הנידר ונידב הקרב בבמה גדולה קרב בקטנה וכל שאין נידר ונידב* שאין קרב בגדולה אין קרב בקטנה ולא נחת אלא לפרש מה שהשוותה הגדולה והקטנה אבל *יש נידר ונידב שאין קרב לא בזו ולא בזו כגון מנחות ונזירות אבל לנידר ונידב דר"מ אין לפרש דלא איירי במנחות ונזירות דשפיר משתמע מלישנא דנידב ועוד דקתני לה בהדיא בת"כ וכן נראה ודאי לפרש דההיא דתורת כהנים סמיך אע"ג דלא מייתי לה דבתמורה מייתי לה בפ"ב (דף יד:) דאמרי' התם אמר ליה אביי ולימא מר שלמי פסח דאי שלמי נזיר נידר ונידב הוא דהא תניא זה הכלל כל הנידר ונידב קרב בבמת יחיד וכל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמת יחיד ותניא המנחות ונזירות קריבות בבמת יחיד דברי ר"מ משמע דמההיא דייק ולא מלישנא ומאן דלא חשיב התם נזירות נידר ונידב קמשני סמי מכאן נזירות: **ורבנן** מנחות אין מנחה בבמה ליחיד. בין בבמה גדולה בין בבמה קטנה קאמר כדתניא איך רבנן כאן וכאן לא קרבו (נסכים) ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד ואמרי' דנסכים איכא בינייהו ותו לא וה"ה דעופות נמי לא קרבו לרבנן כדאמרי' בסוף פירקין (דף קיט.) לדברי האומר אין מנחה בבמה אין עופות בבמה מ"ט זבחים ולא עופות זבחים ולא מנחות דאוקימנא ההוא קרא לעיל בריש השוחט (דף קו:) בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות ותימה *דבסוף פירקין (קיט.) תנן ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה והכא קא"ר יהודה כל שהצבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל והרי מנחות ועופות דבגלגל כאן וכאן לא קרבו ולא מיסתבר למימר דנהי דלרבנן כאן וכאן לא קרבו לר' יהודה קרבו *בבמה לצבור דמהיכי תיתי הך דרשא למר ולמר ועוד א"כ לקמן דפריך חכמים הייט תנא קמא ומשני קרבו נסכים במדבר איכא בינייהו לימא דמנחה קריבה בבמת צבור איכא בינייהו דלרבנן קדמאי קרבה ולבתראי לא קרבה: **מחלוקת** בחטאת ואשם. בחטאת ואשם של נזירות איירי:

ואין נוהגין בבמה קטנה. פי' בקונטרס דכתיב בהו להניף תנופה לה' וא"ת הרי מנחה לת"ק דר' יהודה דמתני' דליתא בבמה קטנה ואין תנופה והגשה בה וא"כ הנך נמי ליהוי בבמה ולא ניבעי תנופה ויש לומר דהני חזה ושוק ותרומת לחמי תודה עיקר מצותן בתנופה הלכך בטלה תנופה בטלי אינהו אבל מנחה עיקר מצותה קמיצה והקטרה:

מחלוקת בעולה (ואשם) [ושלמים]. של נזירות קאמר *ותימה דמאן דאמר לא קרבו ואפי' בבמה גדולה היכי מצי קרא דאבשלום דכתיב (שמואל ב טו) ואשלם נדרי דליכא למימר בשאר נדרים דבפרק שני דתמורה (דף יד:) משמע דאיירי בקרבן נזירות:

ותתרגם

מועד שבגלגל ובנוב נ"ק

דומיא ד תמידים נ"ק

ולר"י נ"ק

[איש כל הישר בעיניו (דברים יב) כל"ל]

שייך לע"א

אע"פ שקרב בבמה גדולה נ"ק

רש"ק מ"ז

ובהג"ה דלעיל לא כתבו כן ועי' בתוס' דתמורה דף יד ע"ב ד"ה סמי דמתרצו תמיה זו

נושא
המקור לשיטת ר"מ

נושא/מבנה
ב' שלבים בדברי שמואל
שבא להסביר מח' ר"מ וחכ'
בענין קרבנות הנזיר
מה מוגדר נדבה ומה חובה
I חולקים רק בחטאת ואשם
של נזירות
II חולקים בעולה ושלמים
אבל חטאת ואשם
לכו"ע = חובה

מבנה (עז קי"ח.)
"אמר מר"
ציטוטים מהמקור שהתחיל
בע"א

נושא
הסבר מח' רבנן בתרא'
ור' יהודה בענין יחיד אי
מקריב חובות בבמת
ציבור (בזמן היתר הבמות)
לרבנן - לא מקריב
לר' יהודה - מקריב

שיטה מקובצת

א והחובות הקבוע להן: ב] ורבנן מנחות אין מנחה: ג] חובות נמי ליקריב: ד] קריבין ביה כדתנן: ה] קרבנותיו עליו חובה מיהו: ו] היינו במה בשעת היתר: ז] התנדב את הקרבנות:

א פסוק זה מוזכר לעיל קי:

[לקמן קיט: ע"ש]

שופטים יז:
בימים ההם אין מלך
בישראל איש הישר בעיניו
יעשה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חזה וכו' ותודה הס"ד ואח"כ מה"ד והתרומה לחמי תודה ארבע: (ב) ד"ה ואין נוהגין וכו' תרומה דידיה בבמת יחיד הס"ד:

נ"ק

אבל מודה ר"ש דיש נ"ק

נ"ל דמתני' תנן נ"ק

נ"ל בבמת צבור